

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор”

в област на висшето образование „Социални, стопански и правни науки”
при Център за икономически и управленски науки към Бургаски свободен
университет, професионално направление 3.8. ”Икономика”, докторска
програма „Икономика и управление” (индустрия)

тема на дисертационния труд:

**„Възможности за диверсификация и иновации в
дейността на предприятията**

(примерът на туристическата индустрия)”

Автор:

Валентина Николова Маренова

Докторант на самостоятелна подготовка

към Център за икономически и управленски науки - БСУ

Изготвил становището: доц. д-р Златина Калудова Караджова

Университет „Проф. д-р Асен Златаров” - Бургас,

катедра „Маркетинг и туризъм”,

Факултет обществени науки

1. Общо описание на предоставените материали.

Материалите за защита на докторска дисертация, предоставени от Валентина Николова Маренова, а именно финализиран труд и представени и публикувани над изискуемия брой статии и доклади на национални и международни научно-практически конференции, са в съответствие с изискванията на нормативните документи, и показват готовност за защита.

2. Данни за дисертанта.

Валентина Николова Маренова завършва средното си образование в руска езикова гимназия и висше в Пловдивския Университет „Паисий Хилендарски”, специалност „Славянска филология”. Придобива магистърска степен в същия университет, профил „Полски език” и в периода 2010г. - 2012г. прави втора магистратура в Университет „Проф. д-р Асен Златаров”, специалност „Управление на туризма”. Като лични умения в професионалната си автобиография посочва креативност, ръководни умения, точност и прецизност в изпълнение на професионалните задачи, отговорност, отлични организационни умения, както и такива за работа в екип.

Към настоящия момент управлява екип от 50 служители и демонстрира добри езикови познания по немски, полски, английски и руски език.

3. Обща характеристика на дисертационния труд.

Общият обем на дисертационният труд е 225 стандартни страници. Състои се от увод, изложение в две глави, заключение, списък с използвана литература и приложения. Прави изключително добро впечатление, че съдържанието в глава първа е подредено в три параграфи, всеки състоящ се от три подпараграфи, като в края на всяка глава са направени конкретни изводи. Списъкът на използваните литературни източници се състои от 110 заглавия на български, руски и английски език, включително са цитирани интернет сайтове, имащи отношение към дискутираната тематика. В това число са проучени и цитирани закони, стратегии и доклади, имащи отношение към туризма в България. Общият брой на приложенията е 13.

В структурно отношение дисертацията е правилно и балансирано построена. Изложението е представено в много добра логическа и методологическа последователност. Стилът е ясен и разбираем и напълно съответства на обекта, предмета и поставените задачи на изследването.

Анкетните карти са изготвени на високо професионално ниво, а авторефератът е представен в съответствие с изискванията.

4. Актуалност на третираната проблематика и целесъобразност на поставените цели и задачи.

- Дисертацията е посветена на актуална проблематика, за която публикациите на български автори не са много, а тези в международен мащаб са ограничени, фрагментарни и инцидентни. Разработката представлява сполучлив опит за изследване на възможностите за диверсификация и иновации в дейността на предприятията от туристическата индустрия. Коректно са дефинирани предмет, обект, цел, задачи, а именно:

- **Предмет** – Възможностите за диверсификация и иновации в дейността на предприятията на туристическата индустрия

- **Обект** – предприятия от туристическата индустрия, опериращи главно по Южното Черноморие, където е и проведено изследването.

- **Цел** - да се установи до колко и по какъв начин диверсификацията и иновациите оказват влияние на организациите в туристическата индустрия. Да се изведе зависимостта между диверсификацията и иновациите и положителните финансови резултати.

- **Задачи:**

1. Да се изследва същността на диверсификацията и иновацията в туризма;
2. Да се направи системна характеристика на туризма;
3. Да се предложат модели на добри практики за иновации в туризма;
4. Да се проучат до колко и как се прилагат възможностите за диверсифициране на туристическия продукт;
5. Да се дадат насоки за диверсифициране на туристическия продукт.

С оглед целта на разработката правилно са формулирани тезата - „въвеждането на иновации и диверсифицирането на туристическите предприятия води до подобрена конкурентноспособност и спомага за решения по производствения фактор труд” и хипотезите на настоящия дисертационен труд, а именно:

1. „Диверсификацията и иновативните процеси спомагат за подобряване ефективността на човешкия ресурс в туристическите организации.

2. Диверсификациите и иновациите имат положителен аспект върху представянето на туристическите предприятия.

3. Елементите на „синия растеж“ са пряко свързани с иновационната активност на туристическите организации.

4. Поради липсата на структурирани фондове за кредитиране и неголемия капитал, с който оперират туристическите организации, възможностите им за иновиране и диверсифициране на туристическия продукт са лимитирани.”

И тезата и хипотезите се потвърждават от проведеното анкетно проучване, изведения анализ и конкретните изводи.

Темата е изключително актуална, защото както и докторантката посочва: „изключително динамичното развитие на туристическата индустрия изисква адекватни стратегии, за да се пребори конкуренцията в този развиващ се сектор. Едни от най-ефективните стратегии за конкурентноспособност са диверсификацията и иновационните подходи. Темата за иновациите в туризма е актуална и същевременно слабо проучена за България.”

Всичко изброено до тук убедително доказва актуалността на третираната проблематика, поради все по-нарастващото значение на диверсификацията и иновациите в туристическия отрасъл и приоритетността на този сектор за България.

5. Оценка на методиката на изследване.

Методиката на изследване съответства на поставените цели, като е отчетена сложността на решаваните задачи, както и съществуващите ограничения. В хода на своето изследване докторантката е постигнала оптимално съчетание на абстрактни и практико-приложни методи: проучване на специализирана научна литература, в това число, закони, стратегии и доклади, интернет сайтове, наблюдение, анализ и синтез, индукция и дедукция, анкетно проучване.

Налице е изключително сериозно изследване и анализиране на научните публикации по разглежданата тематика. Оценявам положително изведеният от Валентина Маренова обзор на специализираната научна литература по третираната тематика и дадената нейна собствена гледна точка, допълваща разглежданите понятия във всичките им аспекти.

Емпиричното изследване в дисертацията води и до реални практически резултати. Представени са изводи от проведеното научно изследване и възможности за диверсифициране на туристическия продукт, както и алтернативи за подкрепа на иновациите в туристическата индустрия в България.

Във връзка с дисертационния труд докторантката има шест самостоятелни публикации в различни издания, 4 доклада и 2 статии. В тези публикации се интерпретират проблеми, разработени в труда. Всички те отразяват отделни моменти от дисертацията и по този начин преди окончателното ѝ оформяне и защита са апробирани съществени части от нея.

ПРИНОСИ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Теоретично и концептуално е обоснована необходимостта от приложение на диверсификации при предоставяне на туристически услуги, основан на налагащата се нова парадигма за тяхното управление.

2. Оценено е настоящото състояние на приложението на диверсификации в туризма в контекста на възможностите за иновации, идентифицирани са основни проблеми при тяхното приложение.

3. На основата на представени резултати от собственото проучване е направена цялостната оценка на състоянието и възможностите за приложимост на диверсифицирани и иновативни туристически услуги, оценени са перспективите за развитие след тяхното внедряване.

4. Формулирани са целесъобразни предложения за създаване на механизми за повишаване на конкурентоспособността на предприятията и повишаване на ефективността на тяхното взаимодействие при диверсифициране и внедряване на иновации в туристическата индустрия.

Препоръки

Основната ми препоръка към докторант Валентина Маренова е да задълбочи и разшири изследванията си в избраното научно направление, ползвайки добрата си теоретична и практическа подготовка в качеството си на собственик и мениджър на хотелски комплекс.

6. Заключение.

Като оценявам положително представения дисертационен труд, приносите на авторката, както и значението на постигнатите резултати определям постигнатото като напълно достатъчно за получаване на ОНС „доктор”, съгласно изискванията на ЗРАСРБ и съответните правилници.

На основание на всичко изброено до тук заявявам, че ще подкрепя кандидатурата на Валентина Николова Маренова и предлагам на членовете на уважаемото научно жури да гласуват „за” присъждане на образователната и научна степен „доктор” по научна специалност „Икономика и управление”.

15.07.2019

изготвил становище: доц. д-р Зл. Караджова